

WYMAGANIA EDUKACYJNE

Przedmiot

HISTORIA MUZYKI

DRUGI ETAP EDUKACYJNY

cykl czteroletni

KLASA II

I OKRES

Klasycyzm

- Uczeń określa i charakteryzuje współczynniki **formy sonatowej** (np. tematy ,łącznik, przetworzenie, reprzyza, kadencja) oraz dostrzega oddziaływanie formy sonatowej i cyklu sonatowego na gatunki muzyki klasycyzmu.
- Uczeń charakteryzuje twórczość J. Haydna, W. A. Mozarta oraz L. van Beethovena w powiązaniu z biografiami tych kompozytorów, w szczególności: opisuje kolejne etapy twórczości tych kompozytorów ze wskazaniem dzieł o szczególnym znaczeniu, dostrzega i analizuje cechy stylu klasyków wiedeńskich, charakteryzuje gatunki muzyki klasycznej: symfonię, sonatę, koncert instrumentalny, muzykę kameralną, opisuje twórczość symfoniczną J. Haydna przedstawiając proces krystalizowania się stylu klasycznego.
- Uczeń opisuje skład i rozróżnia słuchowo brzmienie orkiestry klasycznej, dostrzega rozbudowę składu orkiestry symfonicznej (od wczesnoklasycznej do beethovenowskiej), poprawnie posługuje się skrótami nazw instrumentów oraz potrafi rozwinąć stosowane w partyturze skróty nazw instrumentów, wymienia rodzaje zespołów kameralnych, wskazuje funkcje instrumentów w zespole kameralnym i orkiestrze.

II OKRES

- Opisuje twórczość operową W. A. Mozarta,
- Dostrzega elementy preromantyczne w twórczości L. van Beethovena,
- Porównuje indywidualne style J. Haydna, W. A. Mozarta i L. van Beethovena.
- Uczeń wybiera i porządkuje informacje istotne dla problemu i kontekstu historycznego, np. dla przeobrażeń symfonii, sonaty lub koncertu w twórczości klasyków wiedeńskich, dokonuje analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.
- Uczeń określa ramy czasowe i periodyzację okresu klasycyzmu w Polsce. W odniesieniu do wydarzeń historycznych, charakteryzuje kulturę muzyczną epoki: mecenat, instytucje muzyczne (Teatr Narodowy, szkoły artystyczne, piśmiennictwo muzyczne). Zna kompozytorów polskiego klasycyzmu i okresu preromantycznego oraz przykładowe ich dzieła, omawia kształtowanie się stylu narodowego w operze (język, tematyka, stylizacje kultury ludowej), w pieśni (pieśń historyczna i patriotyczna) i miniaturze instrumentalnej (stylizacja polskich tańców narodowych), wskazuje cechy symfonii w muzyce polskiego klasycyzmu.

Romantyzm

- Uczeń określa i uzasadnia ramy czasowe oraz fazy epoki, dostrzega związek muzyki romantycznej z innymi dziedzinami sztuki, w szczególności z literaturą. Rozpoznaje i opisuje cechy muzyki romantycznej, z uwzględnieniem wykorzystywania folkloru w muzyce XIX w. oraz roli muzyki ilustracyjnej i programowej.
- Rozpoznaje i opisuje cechy pieśni romantycznej w powiązaniu z ideologią romantyczną, wymienia rodzaje i przedstawicieli pieśni romantycznej, rozróżnia pojęcie cyklu i zbioru pieśni podając odpowiednie przykłady, dostrzega znaczenie narodowej twórczości pieśniarskiej kompozytorów różnych ośrodków, charakteryzuje cechy języka muzycznego pieśni orkiestrowej, dokonuje analizy reprezentatywnych przykładów liryki wokalne XIX wieku, dostrzega wpływ liryki wokalne na muzykę instrumentalną XIX w.
- Uczeń dostrzega związki liryki instrumentalnej z innymi dziedzinami sztuki i literatury, wymienia i opisuje gatunki liryki instrumentalnej, wymienia ich przedstawicieli, dostrzega wpływ liryki instrumentalnej na inne gatunki muzyki romantycznej, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.
- Uczeń opisuje przeobrażenia koncertu w XIX w. (koncert brillante, romantyczny bez ekspozycji orkiestry, symfoniczny, z elementami stylu narodowego) na wybranych przykładach z literatury muzycznej, wymienia przykłady jednocześnie form koncertujących, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.
- Uczeń charakteryzuje twórczość F. Chopina w powiązaniu z biografią kompozytora.

Znajomość utworów muzycznych

Uczeń rozpoznaje utwory podając kompozytora, tytuł utworu oraz nazwę lub numer części.

I OKRES

J. Haydn: *Symfonia nr 94 G-dur „Z uderzeniem w kocioł”* cz. II, *Symfonia nr 104 D-dur „Londyńska”* cz. I i IV,

Kwartety smyczkowe: *Terremoto* - finał kwartetu smyczkowego *Siedem słów Chrystusa na krzyżu*, C-dur *Cesarski* op. 76 nr 3 część II *Poco adagio, cantabile* (wariacje na temat *Gott erhalte Franz den Keiser*), Koncert fortepianowy D-dur cz. III (rondo w stylu węgierskim), Oratorium *Stworzenie świata* (trzy pierwsze części – dzień pierwszy). *Symfonia g-moll KV 550* cz. I i IV, *Symfonia C-dur KV 551 „Jowiszowa”* cz. IV; *Kwartet smyczkowy „Dysonansowy” KV 465* cz. I, *Serenada „Eine kleine Nachtmusik” KV 525* cz. I – IV, *Kwintet klarnetowy A-dur KV 581* cz. IV, *Koncert fortepianowy d-moll KV466* cz. I, *Koncert skrzypcowy G-dur* cz. I, *Koncert klarnetowy A-dur KV 622* cz. II, *Koncert nr 2 Es-dur na róg KV 417* cz. III, *Sonata fortepianowa A-dur KV 331* cz. III, *Sonata C-dur „Facile”,* cz. I, *Koncert podwójny na flet i harfę C-dur* cz. III, *Motet Ave verum corpus KV 618*, *Requiem d-moll KV 26 (Introit, Kyrie, Dies irae, Tuba mirum, Lacrimosa).*

L. van Beethoven: *Sonata fortepianowa c-moll op. 13 Patetyczna* cz. I - III, *cis-moll op. 27 nr 2 Księżycowa (cz. I)*, *C-dur op. 53 Waldsteinowska (cz. I)*, *Sonata na skrzypce i fortepian F-dur Wiosenna (cz. I)*, *III Symfonia Es-dur „Eroica” op.55* cz. I – II, *V Symfonia c-moll op.67* cz. I i III, *VI Symfonia Fdur „Pastoralna” op.68* cz. IV, *IX Symfonia d-moll op.125 (cz. IV)*, *Uwertura koncertowa „Coriolan” op. 62*, *III Koncert fortepianowy c-moll op.37* cz. I, *Koncert skrzypcowy D-dur op. 61* cz. I, *Wielka Fuga B-dur op. 133.*

II OKRES

W.A. Mozart:

Opery: Wesele Figara KV 492 (uwertura, aria Figara *Non più andrai*, aria Cherubina *Voi che sapete*), *Don Giovanni* KV 527 (aria Leporella z katalogiem kochanek *Madamina, il catalogo*; duet *La ci darem la mano*); *Czarodziejski flet* KV 620 (aria Papageno *Der Vogelfänger bin ich ja*; duet *Papagena i Papageny*, aria Królowej Nocy *Der Hölle Rache kocht in meinem Herzen*),

L. Boccherini: Menuet z Kwintetu smyczkowego E-dur,

J. Elsner: *Pasja* (chór – fuga *Qui passus est pro nobis*, psalmodia *A sexta autem hora*, finał, *Polonez* Es-dur,

K. Kurpiński: *Koncert klarnetowy* B-dur,

M.K. Ogiński: *Polonez Pożegnanie ojczyzny*,

M. Szymanowska: *Nokturn* B-dur

F. Schubert: *Pieśni Gretchen am spinnrade, Erlkönig, Die Forelle, Der Tod und das Mädchen, Kwintet fortepianowy "Die Forelle" cz. IV.*

R. Schumann: *Im wunderschönen Monat Mai* z cyklu *Dichterliebe, Karnawał op.9* (*Chopin, Paganini, Eusebius, Florestan, Marsz Związku Dawida przeciw Filistynom*), *Koncert fortepianowy a-moll cz. I.*

F. Mendelssohn: *Pieśni bez słów (Duet), Koncert skrzypcowy e-moll op. 64 cz. I i III.*

J. Brahms: *Kołysanka op. 49 nr 4, Koncert skrzypcowy D-dur op. 77 cz. III Franz*

F. Liszt: *Etiuda koncertowa „La Campanella”, Koncert fortepianowy Es-dur*

P. Czajkowski: *Koncert fortepianowy Nr 1 b-moll cz I, Koncert skrzypcowy D-dur cz. I*

A. Dvořák: *Koncert wiolonczelowy h-moll op. 104 cz. I.*

E. Grieg: *Koncert fortepianowy a-moll op. 16 cz. I*

G. Mahler: *Kindertotenlieder cz. V.*

N. Paganini: *Kaprys a-moll nr 24, Koncert skrzypcowy h-moll op. 7 nr 2 cz. III Rondo La Campanella.*

F. Chopin: *Pieśni „Życzenie”, „Hulanka”, „Piosnka litewska”, „Precz z moich oczu”, Andante spianato i Wielki Polonez Es-dur op. 22, Mazurki e-moll op. 17 nr 2, a-moll op. 17 nr 4, D-dur op. 33 nr 2, Polonezy A-dur op.40, As-dur op.53, Walce Es-dur op. 18, Des-dur op. 64 nr 1, Nokturny F-dur op. 15 nr 1, f-moll op. 27 nr 1, Scherzo h-moll op. 20, Preludia op. 28: a-moll, e-moll, Des-dur „Deszczowe”, d-moll, Ballada g-moll op. 23, Etiudy Ges-dur op. 10 nr5, c-moll op. 10 nr 12, cz. III, Berceuse. *Koncert fortepianowy e-moll op. 11 cz. I i III, Koncert fortepianowy f-moll cz. II, Wariacje na temat z opery Don Giovanni W. A. Mozarta „La ci darem la mano”, Fantazja na tematy polskie op.13.**

S. Moniuszko: *pieśni: Przysłniczka, Pieśń wieczorna, Dziad i baba, Znasz-li ten kraj;*

H. Wieniawski: *Polonez A-dur op. 21, Legenda op. 17,*

M. Karłowicz: *Koncert skrzypcowy A-dur op.8 cz. I, Pieśń Pamiętam ciche, jasne, złote dni* op. 1 nr 5.

KLASA III

I OKRES

Romantyzm

- Uczeń wskazuje tendencje rozwoju sonaty w XIX wieku, opisuje przeobrażenia sonaty i muzyki kameralnej XIX w. na wybranych przykładach literatury muzycznej.
- Uczeń wymienia i charakteryzuje nurty w symfonice XIX w., np. symfonia wokalnoinstrumentalna, programowa, klasycyzująca, opisuje przeobrażenia symfonii

XIXwiecznej, wymienia cechy poematu symfonicznego, określa wpływ treści pozamuzycznych na formę i brzmienie muzyki symfonicznej, posługuje się skrótami nazw instrumentów oraz potrafi rozwinąć stosowane w partyturze skróty nazw instrumentów, rozpoznaje i opisuje cechy symfonii i poematu symfonicznego z uwzględnieniem charakterystyki języka muzycznego (np. harmoniki, faktury, sposobu kształtowania formy, obsady wykonawczej oraz wyrazowości). Dostrzega związek muzyki programowej z ideologią i estetyką romantyczną, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.

- Uczeń zna główne kierunki rozwoju opery w XIX w., chronologię jej rozwoju oraz wymienia główne ośrodki i przedstawicieli. Opisuje genezę i cechy opery bel canto i opery werystycznej we Włoszech, wymienia przedstawicieli opery włoskiej, przykładowe tytuły dzieł oraz cechy ich twórczości. Formułuje przejrzystą wypowiedź, charakteryzując twórczość G. Verdiego w powiązaniu z biografią kompozytora.
- Uczeń wymienia przedstawicieli opery francuskiej, opisuje różne typy opery francuskiej, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.
- Uczeń dostrzega związek ideologii romantycznej z rozwojem opery niemieckiej i dramatu muzycznego, opisuje cechy dramatu muzycznego, charakteryzuje twórczość R. Wagnera w powiązaniu z jego biografią, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.

II OKRES

- Wskazuje na znaczenie opery jako gatunku wyrażającego tendencje narodowopatriotyczne w muzyce XIX wieku, wymienia twórców i tytuły oper wybranych szkół narodowych, dokonuje analizy słuchowej odpowiednich przykładów z literatury muzycznej. Uczeń formułuje przejrzystą wypowiedź, określając cechy indywidualne stylu S. Moniuszki, dostrzega znaczenie S. Moniuszki jako kompozytora narodowego, zna tematykę wybranych oper S. Moniuszki oraz ich charakterystyczne cechy, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.
- Uczeń dostrzega związek zmian zachodzących na gruncie społecznym, politycznym i kulturowym z rozwojem stylów narodowych w muzyce drugiej połowy XIX w., zna kompozytorów „Potężnej gromadki”, twórczość wybranych kompozytorów szkół narodowych: B. Smetany, A. Dvořaka, E. Griega, J. Sibeliusa, M. Musorgskiego, P. Czajkowskiego, charakteryzuje twórczość reprezentatywnych kompozytorów polskich drugiej połowy XIX w., np. H. Wieniawskiego, W. Żeleńskiego, Z. Noskowskiego, dokonuje analizy odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.
- Potrafi opisać proces kształtowania się polskiego stylu narodowego ze szczególnym uwzględnieniem twórczości F. Chopina i S. Moniuszki.
- Charakteryzuje twórczość M. Karłowicza w powiązaniu z biografią kompozytora.
- Porządkuje chronologicznie sylwetki kompozytorów.

Muzyka I poł. XX w.

- Uczeń charakteryzuje muzykę XX i XXI w. w powiązaniu z wydarzeniami historycznymi, prądami w filozofii i sztuce oraz rozwojem technologii, omawia estetykę muzyki XX w., odnosząc ją do estetyki epok wcześniejszych, charakteryzuje podstawowe cechy języka muzycznego: tonalność, harmonikę, metrykę, melodykę, kolorystykę, instrumentację, wymienia główne nurty stylistyczne okresu: impresjonizm, ekspresjonizm, folklorizm, witalizm, neoklasycyzm.

- Uczeń rozpoznaje i charakteryzuje cechy języka muzycznego impresjonizmu, poprawnie posługując się terminami i pojęciami muzycznymi określającymi kolorystykę, tonalność, harmonikę, dynamikę i instrumentację, charakteryzuje twórczość C. Debussy'ego i M. Ravela, wskazuje na związki twórczości C. Debussy'ego z symbolizmem, zna innych przedstawicieli impresjonizmu.
- Uczeń rozpoznaje i charakteryzuje cechy języka muzycznego i wyrazowości ekspresjonizmu (tonalność, harmonika, dynamika, instrumentacja, kolorystyka), zna terminy *ekspresjonizm wiedeński i słowiański* oraz nazwiska przedstawicieli. Wymienia tytuły reprezentatywnych dzieł A. Schönberga, A. Berga, A. Weberna, A. Skriabina, rozpoznaje i charakteryzuje na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej techniki kompozytorskie, np. *Sprechgesang, dodekafonia*.
- Uczeń umie rozpoznać i scharakteryzować cechy języka muzycznego i wyrazowości folkloryzmu i witalizmu (metrorytmika, melodyka, tonalność, harmonika, dynamika, instrumentacja, kolorystyka), poprawnie posługuje się terminami: politonalność, polimetria, polirytmia, opisuje folkloryzm i witalizm na podstawie reprezentatywnych dzieł np. I. Strawińskiego, B. Bartoka. Zna twórczość **I. Strawińskiego i B. Bartoka** w powiązaniu z biografią kompozytorów. Uczeń charakteryzuje i rozpoznaje cechy języka muzycznego neoklasycyzmu (metrorytmika, melodyka, tonalność, harmonika, dynamika, instrumentacja, kolorystyka), opisuje nawiązania do różnych stylów historycznych, indywidualnych i jazzu na przykładzie wybranych dzieł, np. I. Strawińskiego, S. Prokofiewa, P. Hindemitha, D. Szostakowicza, F. Poulenca.
- Zna założenia Grupy Sześciu, zna przedstawicieli, dokonuje analizy słuchowej odpowiednich przykładów z literatury muzycznej.
- Uczeń potrafi opisać dzieje muzyki polskiej. Przedstawia program grupy Młoda Polska w muzyce oraz wymienia nazwiska jej członków.
- Charakteryzuje twórczość K. Szymanowskiego w powiązaniu z biografią kompozytora oraz wskazuje na znaczenie jego działalności dla kultury polskiej.

Znajomość utworów muzycznych

Uczeń rozpoznaje utwory podając kompozytora, tytuł utworu oraz nazwę lub numer części.

I OKRES

F. Schubert: *VIII Symfonia h-moll cz. I.*

F. Mendelssohn: *Symfonia Nr 4 "Włoska", Suita "Sen nocy letniej"* (scherzo i marsz weselny).

J. Brahms: *IV Symfonia e-moll op. 98 cz. IV, Niemieckie Requiem* (wybrane części).

F. Liszt: *Poemat symfoniczny „Preludia”, Sonata h-moll.*

L. H. Berlioz: *Symfonia „Fantastyczna” op. 14 (cz. V Sabat czarownicy).*

G. Mahler: *VIII Symfonia Es-dur „Tysiąca” cz. I.*

R. Strauss: *Till Eulenspiegel.*

P. Czajkowski: *VI Symfonia h-moll "Patetyczna" cz. IV Adagio lamentoso, Suity z baletów "Dziadek do orzechów" (Walc kwiatów, Taniec cukrowej wieszczki, Taniec ruski-trepak) i "Jezioro łabędzie" (Walc i Taniec łabędzi).*

M. Musorgski: *Obrazki z wystawy (Promenada, Taniec piskląt w skorupkach, Wielka brama kijowska)*

A. Dvořák: *IX Symfonia e-moll „Z Nowego Świata” op. 95 cz. I, Taniec słowiański e-moll op. 46 nr 2*

B. Smetana: poemat symfoniczny *Wełtawa* z cyklu *Moja ojczyzna*.
E. Grieg: Suita *Peer Gynt* (*Poranek, Śmierć Aases, Taniec Anitry, W grocie króla gór*).
N. R.-Korsakow: Suita symfoniczna *Szeherezada* op.35 (cz. I), *Lot trzmiela* z opery *Baśń o carze Sałtanie*.
G. Rossini: *Cyrulik sewilski* (uwertura, *cavatina Figara, aria Rozyny, aria La calunnia*).
C. M. Weber: *Wolny strzelec - chór strzelców, scena w Wilczym Jarze*.
R. Wagner: Vorspiel do dramatu muzycznego *Tristan i Izolda, Cwałowanie Walkirii* z dramatu muzycznego *Walkirie*
G. Verdi: *Nabucco* - chór *Va pensiero, Aida* - *Marsz triumfalny, Rigoletto* - aria Księcia z III aktu *La donna è mobile, Traviata* - aria *Libiamo, libiamo ne'lieti calici*.

II OKRES

F. Chopin: *Sonata b-moll op. 35*.
S. Moniuszko: opery: *Straszny dwór*: polonezowa aria *Miecznika Któż z mych dziewczek*, chór dziewcząt *Spod igiełek kwiaty rosną* z aktu II, aria *Skołuby Ten zegar*, aria *Stefana z kurantem*, mazur z IV aktu; *Halka*: tańce góralskie, dumka *Jontka Szumią jodły*, dumka *Halki Gdyby rannym słonkiem*.
H. Wieniawski: *Koncert skrzypcowy d-moll op. 22 cz. I i III*,
J. Zarębski: *Kwintet fortepianowy g-moll op. 34* (scherzo),
Z. Noskowski: poemat symfoniczny „*Step*”.
M. Karłowicz: poemat symfoniczny *Stanisław i Anna Oświecimowie*.
K. Szymanowski: *Etiuda b-moll na fortepian, III Symfonia „Pieśń o nocy” op. 27, Źródło Aretuzy z Mitów op. 30, I Koncert skrzypcowy op.35, Król Roger op. 46 (Aria Roksany), Mazurek op. 50 nr 1, Stabat Mater op.53* (części: *Spraw, niech płaczą z Tobą razem, Chrystus niech mi będzie grodem*), *Balet-pantomima Harnasie op.55 (Masz zbójnicki; Napad Harnasiów; Taniec zbójnicki)*, *IV Symfonia „Symphonie concertante” op.60* (cz. III)), *Pieśń kurpiowska (A chłóz tam puka)*,
C. Debussy: *Preludium do „Popołudnia Fauna”, Morze* (cz.I), *Preludia fortepianowe (Żagle, Dziewczyna o włosach jak len, Zatopiona katedra, Sztuczne ognie)*, *Suita bergamasque (Clair de lune)*,
M. Ravel: *Dafnis i Chloe cz. I Introdukcja, Koncert fortepianowy G-dur cz. I, Bolero*,
A. Schönberg: *Pierrot lunaire op.21*(cz. 5, 8, 14), *Ocalały z Warszawy*,
A. Berg: *Wozzeck* (Akt 3 scena 4), *Koncert skrzypcowy “Pamięci anioła”(cz.I)*,
A. Webern: *Wariacje fortepianowe op.27*,
A. Skriabin: *Prometeusz op. 21* (finał),
I. Strawiński: *Święto wiosny* (z części I: *Uwielbienie ziemi: Taniec młodzieńców, Zapasy dwóch plemion*, z części II: *Ofiara: Święty taniec wybranej*), *Pulcinella (Uwertura)*, *Symfonia Psalmów* (cz. I),
B. Bartok: *Allegro barbaro, Muzyka na instrumenty strunowe, perkusję, czelestę* (cz. I i IV), *Tańce rumuńskie* (cz. 1),
S. Prokofiew: *Symfonia klasyczna D-dur op. 25 cz. I i III, Marsz z baletu Romeo i Julia*,
A. Honegger: *Pacific 231*,
F. Poulenc: *Suita francuska (Mały marsz wojskowy, Carillon)*, *Koncert na klawesyn* (cz.III),
G. Gershwin: *Błękitna rapsodia*,
C. Orff: *Carmina Burana* (cz I),

KLASA IV

I OKRES

II poł XX w i XXI w

- uczeń charakteryzuje twórczość **O. Messiaena** w powiązaniu z biografią,
- uczeń omawia serializm i punktualizm na przykładach twórczości kompozytorów grupy darmstadzkiej (P. Boulez, K. Stockhausen), wyjaśnia terminy związane z charakterystycznymi technikami i zjawiskami w muzyce XX w.: muzyka konkretna, elektroniczna, muzyka graficzna, teatr instrumentalny, collage, music for tape, happening, potrafi omówić poszukiwania w zakresie nowych brzmień w muzyce XX w. na przykładach dzieł kompozytorów polskich i europejskich,
- uczeń potrafi opisać innowacje J. Cage'a (np. forma otwarta, aleatoryzm, preparacja fortepianu) na przykładzie wybranych dzieł, a także omówić techniki i tendencje przełomu XX i XXI wieku, np. minimal music, neotonalność, muzyka spektralna,
- uczeń jest świadomy kontekstów i możliwości funkcjonowania muzyki w nowych mediach, zna funkcje muzyki filmowej,
- uczeń potrafi opisać dzieje współczesnej muzyki polskiej, zna najważniejszych kompozytorów i wymienia przykładowe utwory z ich twórczości (np. K. Penderecki, H. M. Górecki, W. Kilar, P. Mykietyn),
- uczeń charakteryzuje twórczość **W. Lutosławskiego** w powiązaniu z biografią kompozytora,
- uczeń na podstawie analizy słuchowej, wzrokowej i wzrokowo-słuchowej umie opisać styl, technikę, tonalność, melodykę, harmonikę, fakturę, obsadę wykonawczą utworów należących do wyżej wymienionych stylów i technik muzyki XX i XXI w.

Znajomość utworów muzycznych

Uczeń rozpoznaje utwory podając kompozytora, tytuł utworu oraz nazwę lub numer części.

O. Messiaen: *Kwartet na koniec czasu (cz. II Wokaliza dla anioła) Katalog ptaków* (T1, cz. I)

K. Stockhausen: *Gesang der Jugendliche* (początek),

J. Cage: *V Sonata na fortepian preparowany*,

K. Penderecki: *Tren pamięci ofiar Hiroszimy, Pasja wg św. Łukasza (Deus meus, Stabat Mater), Siedem bram Jerozolimy* (fragment początkowy)

W. Lutosławski: *Wariacje na temat Paganiniego, Mała suita (Fujarka), Koncert na orkiestrę cz. III), Gry weneckie cz.I, pieśni Spóźniony słowik, O Panu Tralalińskim*

W. Kilar: *Bogurodzica, Missa pro pace (Kyrie, Agnus Dei),*

H. M. Górecki: *III Symfonia „Pieśni żałosnych”* (cz. III),

P. Mykietyn: *Pasja wg Św. Marka cz.I.*

Starożytność

Wymienia kultury muzyczne świata starożytnego. Uczeń potrafi wskazać charakterystyczne cechy muzyki kultur starożytnych (w szczególności starożytnej Grecji). Potrafi prawidłowo stosować terminy i pojęcia związane z kulturą muzyczną starożytności, np. sztuka synkretyczna, monodia, heterofonia, burdon, etos, katharsis, wskazuje związki kultury starożytnej z rozwojem muzyki chrześcijańskiej, dostrzega związek muzyki starogreckiej z literaturą. Uczeń podaje przykłady wpływu kultury starogreckiej na muzykę późniejszych epok, prawidłowo posługuje się terminami: epika, liryka (oda, hymn, elegia), dramat

(tragedia, komedia), charakteryzuje dramat antyczny, opisując w nim rolę muzyki, rozumie i stosuje pojęcia: synkretyzm, nomos, etos, Uczeń rozumie i stosuje pojęcia związane z teorią muzyki w starożytnej Grecji: teoria etosu, notacja literowa, skale starogreckie, stopy metryczne, zna nazwy starogreckich instrumentów oraz identyfikuje je na podstawie opisu i ikonografii

Muzyka w Biblii

Znaczenie muzyki w kulturze starożytnego Izraela.

Znajomość utworów muzycznych

Seikilos *Skolion (Epitafium)*

Eurypides *Chór z tragedii Orestes II, Hymn Delficki ku czci Apollina*

Mesomedes *Hymn do Muzy*

Pindar *I Oda Pytyjska, Psalm 150, Pieśni nad Pieśniami*

Średniowiecze

Uczeń określa ramy czasowe epoki z podaniem faktów wyznaczających umowne granice epoki, wymienia fazy epoki średniowiecza, określa funkcje muzyki średniowiecza. Uczeń rozpoznaje i opisuje cechy muzyki średniowiecza poprawnie posługując się terminami i ojęciami określającymi rodzaje: melodyki, rytmiki, faktury, aparatu wykonawczego, systemu dźwiękowego, zapisu muzycznego, dostrzega związki przemian kulturowych, społecznych i politycznych z kulturą muzyczną epoki oraz związek muzyki z innymi dziedzinami sztuki. Uczeń potrafi wskazać źródła chorału gregoriańskiego, wymienić oraz dostrzec w przykładach dźwiękowych cechy chorału. Rozpoznaje na podstawie analizy słuchowej rodzaje śpiewów chorałowych (sylabiczny, melizmatyczny, antyfonalny, responsorialny), zna strukturę officium brewiarzowego i mszy (ordinarium i proprium missae), rozróżnia i charakteryzuje formy typowe dla śpiewów chorałowych: psalm, hymn, trop, sekwencja, dramat liturgiczny. Uczeń potrafi podać ramy czasowe oraz obszar działalności trubadurów, truwerów, minnesingerów i meistersingerów, dostrzega związek poezji i muzyki w świeckiej monodii średniowiecza, zna tematykę pieśni. Uczeń potrafi wyjaśnić genezę organum, znaczenie terminów: organum ścisłe, swobodne, paralelne i melizmatyczne, nota contra notam, cantus firmus, rozróżnia słuchowo i opisuje organum paralelne i melizmatyczne. Rozróżnia i charakteryzuje gatunki i formy charakterystyczne dla okresu Ars Antiqua: organum paryskie, conductus, motet, rozumie genezę motetu, zna zasady regulacji rytmiki modalnej, dokonuje analizy słuchowej gatunków polifonicznych tego okresu, zna twórców okresu.

Znajomość utworów muzycznych

Uczeń rozpoznaje utwory podając kompozytora, tytuł utworu oraz nazwę lub numer części.

Chorał gregoriański: introit *Requiem aeternam, Magnificat*, antyfona i psalm 2 *Quare fremuerent gentes, Alleluja z werselem Pascha, nostrum*, hymny: *Ut queant laxis, Te Deum*, msza gregoriańska IX *"Cum júbilo"*,

sekwencje: *Dies irae, Stabat Mater*, tropowane *Kyrie*, Hildegarda z Bingen: *Ordo virtutum* (początek 1 sceny *Qui sunt hi, qui ut nubes?*), *Pieśń o Rolandzie*

Adam de la Halle *Robin m'aime*, Raimbaut de Vaqueiras *Calenda maya, Carmina burana "Taberna quando sumus"*

Oswald von der Wolkenstein *Der May*, Walther von der Vogelweide *Unter der Linde, Pieśń palestyńska*, Organum paralelne *Nos qui vivimus*, Organum melizmatyczne *Cunctipotens genitor*

Leoninus Organum *Viderunt omnes*

Perotinus Organum *Viderunt omnes*

Anonim *Motet Amor potest*

Petrus de Cruce *Aucun ont*

Anonim *Kanon staroangielski: Sumer is icumen in*

II OKRES

Uczeń zna osiągnięcia twórców Ars Nova w zakresie rozwoju gatunków i technik kompozytorskich, potrafi rozpoznać zapis menzuralny w oparciu o przedstawione źródło, opisuje i rozpoznaje (na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej) gatunki wokalne okresu Ars Nova (motet, msza, chanson), dostrzega znaczenie twórczości Philippa de Vitry, **Guillaume de Machaut** (w powiązaniu z biografią) dla rozwoju muzyki średniowiecza, opisuje cechy gatunków wokalnych włoskiego Trecento (ballata, caccia, madrygał), zna twórczość Francesco Landiniego. Uczeń rozpoznaje i opisuje cechy stylu szkoły burgundzkiej oraz muzyki angielskiej 1 poł. XV w. wskazując osiągnięcia jej twórców (Guillaume Dufay'a, Johna Dunstable'a), określa zasadę techniki fauxbourdon, zna cechy i przeobrażenia techniki cantus firmus, dokonuje analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej odpowiednich przykładów muzycznych. Uczeń dostrzega powiązania rozwoju muzyki w Polsce z jej historią i kulturą, potrafi wskazać polski wkład w rozwój form chorałowych i monodii świeckiej, dostrzega znaczenie *Bogurodzicy* dla kultury polskiej, potrafi wymienić przykłady polskiej wielogłosowości, charakteryzuje twórczość kompozytorów reprezentatywnych dla muzyki polskiego średniowiecza - Piotra z Grudziądza i Mikołaja z Radomia - na tle muzyki europejskiej, dokonuje analizy słuchowej przykładów monodii oraz wielogłosowości w muzyce polskiej. Uczeń dostrzega znaczenie teorii muzyki w okresie średniowiecza i jej związki z teorią antyczną, zna przykładowe klasyfikacje muzyki w średniowieczu, np. rodzaje muzyki wg Boecjusza, dostrzega zasługi Guidona z Arezzo w zakresie teorii muzyki, rozpoznaje na podstawie zapisów ikonograficznych kolejne rodzaje notacji średniowiecza, rozpoznaje na ilustracjach wybrane instrumenty średniowiecza. W oparciu o poznaną literaturę muzyczną formułuje przejrzystą wypowiedź określającą przeobrażenia form i gatunków muzyki średniowiecza oraz cechy technik kompozytorskich, porządkuje chronologicznie szkoły kompozytorskie, sylwetki kompozytorów, wybrane postaci teoretyków, gatunki i techniki kompozytorskie reprezentatywne dla muzyki średniowiecza. Wybiera i porządkuje informacje istotne dla problemu i kontekstu historycznego. Wykorzystuje techniki informacyjne i komunikacyjne do odczytywania i porządkowania faktów, pojęć i terminów z zakresu historii muzyki

Znajomość utworów muzycznych

G. de Machaut *Missa Notre Dame* (Kyrie, Gloria)

F. Landini *Ecco la primavera* (ballata)

G. Dufay: *Nuper rosarum flores* (motet), *Missa "L'homme arme"* (Kyrie, Gloria),

Anonim *L'homme arme* (pieśń)

Wincenty z Kielczy: *Gaude Mater Polonia*, *Ortus de Polonia Stanislaus*, *Żołtarz Jezusów*, *Bogurodzica*, *Breve regnum*, *Cracovia civitas*, *Chwała Tobie gospodzinie*, *O najdroższy kwiatku*, *Benedicamus Domino alleluja* (organum 2-gł), *Omnia beneficia* (conductus 4-gł),

Mikołaj z Radomia *Magnificat*

Renesans

Uczeń określa ramy czasowe epoki renesansu z podaniem wyznaczających je umownych faktów historycznych, ogólnie charakteryzuje kulturę renesansu oraz rozpoznaje i charakteryzuje podstawowe cechy języka muzycznego. Poprawnie posługując się terminami i pojęciami określającymi rodzaje: obsady wykonawczej, faktury, systemu dźwiękowego,

zapisu muzycznego. Określa ramy czasowe działania kompozytorów szkoły franko-flamandzkiej, wymienia przedstawicieli kolejnych generacji szkoły franko-flamandzkiej (Johannes Ockeghem, J. des Prez, Orlando di Lasso), wymienia cechy stylu szkoły franko-flamandzkiej, charakteryzując cechy języka muzycznego rozpoznając i opisując technikę imitacji, przeimitowania, parodii i cantus firmus. Zna twórczość **J. des Prez** w powiązaniu z biografią kompozytora. Uczeń charakteryzuje twórczość **G.P. Palestriny** (szkoła rzymska) w powiązaniu z biografią kompozytora, rozpoznaje i opisuje cechy stylu palestrinowskiego oraz dostrzega wpływ tego stylu na muzykę epok późniejszych. Uczeń rozpoznaje i opisuje cechy stylu szkoły weneckiej oraz jej wkład w rozwój muzyki epok późniejszych (aparatus wykonawczy pierwsze oznaczenia dynamiczne i obsadowe, technika polichóralności, koncertująca,), wymienia przedstawicieli szkoły weneckiej (A. i G. Gabrieli, A. Willaert). Uczeń rozpoznaje i opisuje cechy mszy, motetu, chanson i madrygału renesansowego z uwzględnieniem związków muzyki i słowa, rozumie pojęcie *imitazione della natura*. Dokonuje analizy słuchowej i wzrokowo-słuchowej odpowiednich przykładów. Uczeń zna przyczyny powstania chorału protestanckiego, rozpoznaje i opisuje cechy chorału protestanckiego, dostrzega przeobrażenia muzyki religijnej od średniowiecza do XVI w. oraz związek chorału protestanckiego z chorałem średniowiecznym, wskazuje znaczenie chorału protestanckiego w muzyce epok późniejszych. Uczeń rozróżnia i określa instrumenty epoki renesansu, określa funkcje muzyki instrumentalnej, wymienia gatunki i formy muzyki instrumentalnej renesansu, rozpoznaje i opisuje cechy gatunków i form instrumentalnych, zna ogólną zasadę zapisu tabulaturowego i rozpoznaje ten zapis na ilustracjach, dostrzega proces stopniowej emancypacji muzyki instrumentalnej. Uczeń podaje ramy czasowe renesansu w muzyce polskiej, zna tło historyczne oraz omawia organizację życia muzycznego (ośrodki życia muzycznego, kapele), dostrzega wpływ reformacji na twórczość kompozytorów polskich, opisuje cechy muzyki polskiego renesansu na podstawie wybranych dzieł muzycznych Marcina Leopolity, Wacława z Szamotuł, Mikołaja z Krakowa, Mikołaja Gomółki, Mikołaja Zieleńskiego. Uczeń dokonuje analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej gatunków typowych dla kompozytorów polskich XVI w. Uczeń postrzega związki kultury muzycznej z innymi dziedzinami sztuki, formułuje przejrzystą wypowiedź, określając przeobrażenia form i gatunków muzyki renesansu oraz cechy technik kompozytorskich. Stosuje posiadaną wiedzę do analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej technik kompozytorskich renesansu, porządkuje chronologicznie szkoły kompozytorskie, sylwetki kompozytorów, techniki kompozytorskie reprezentatywne dla muzyki renesansu. Wybiera i porządkuje informacje istotne dla problemu i kontekstu historycznego.

Znajomość utworów muzycznych

Uczeń rozpoznaje utwory podając kompozytora, tytuł utworu oraz nazwę lub numer części.

J. des Prez: Motet *Ave Maria*, Missa "L'Homme arme" (Kyrie, Gloria)

G. P. da Palestrina: Missa "Papae Marcelli" (Kyrie, Gloria), *Stabat Mater*

J. Ockeghem: Kanon *Deo Gratias*, Missa *pro defunctis* (Introit)

J. Arcadelt: Madrygał *Il bianco e dolce cigno*

O. di Lasso: Motet *In hora ultima*, O. di Lasso: *Matona mia cara*, *Echo*

C. Monteverdi: Motet *Cantate Domino*, *Madrygały: Si, chio vorrei morire, Lasciate mi morire*,

Gesualdo da Venosa *Madrygał Moro lasso, Ecco moriro*

C. Jannequin *Le chant des oiseaux*

M. Luter *Wir glauben all an einen Gott*

C. Merulo: *Toccata prima*

A. Gabrieli: *Intonazione del quinto tono*

G. Gabrieli: *Canzona VIII*

Anonim: *Taniec Tourdion*

M. Gomółka *Melodie na Psalterz Polski – psalmy: Nieście chwałę mocarze, Panu ja ufam, Kleszczmy rękoma*

M. Leopolita *Missa Paschalis (Kyrie, Gloria)*

Wacław z Szamotuł *In te Domine speravi, Modlitwa gdy dzieci spać idą "Już się zmierzcha"*

M. Zieleński: *Magnificat, Vox in Rama, Mirabilis Deus, Responsum accepit*

Mikołaj z Krakowa *Taniec Hajducki z tabulatury Jana z Lublina, Preambulum*